

ЗОРНИЦА

СЕДМИЧЕНЪ ВЪСТНИКЪ.

Година 1.

ЦАРИГРАДЪ, ПЕТЪКЪ, ЮЛІЙ 9, 1876.

Брой 28.

НАУКА-ТА ОПРОВЕРГАВА ЛИ ЕВАНГЕЛИЕ-ТО?

II. Наука-та на Правственността-та м. е. Правствена-та Философія опровергава ли Библия-та?

Библия-та наистиня не е правствена-философія. Тя не излага нѣкои теоретични за основж-тъ на правственнж-тъ и на неврѣж-тъ, и изисква отъ всички-тъ сжщж-тъ праведность, сжщж-тъ чистотж и сжщо-то благочестіе. Правствена-та философія може ли да опровергава туй тълкованіе като *несправедливо*? Не може, защото то изисква отъ всякого споредъ онова което има, а не споредъ онова което нѣма, Лук. 12; 48. 2 Кор. 8; 12.

Правствена-та философія може ли да го опровергава за *несвършенно* или *недостаточно* или *вредително*? Споредъ туй тълкованіе този законъ изисква отъ всички-тъ свършеннж любовъ къмъ Бога и къмъ подобни-тъ имъ. Философія-та не само не отхвърля такъвъ законъ за несвършенъ или вредителенъ, но го приима за свършенъ и благотеленъ. Тя ся съгласува съ думы-тъ на философъ-тъ Баконъ: «Никогѣ въ никой вѣкъ на свѣтъ-тъ не е имало нѣкоя религія или нѣкой законъ, който да е прѣвзнесълъ толкова общо-то добро колкото Христіанската вѣра». Тя одобрява думы-тъ на прочутый-тъ Френскы писателъ *Монтескье* въ сжчиненіе-то му *Духъ-тъ на Законы-тъ*, че правственността-та на Евангелія-та е най-благородный-тъ даръ даденъ отъ Бога на чловѣка; и съ думы-тъ на най-великий-тъ Американскый държавенъ мжжъ, *Данила Вебстеръ*, че слово-то *Иисусово* на горж-тъ има такова прѣвзходство щото не може да бжде просто едно чловѣческо сжчиненіе.

(1) Правствена-та Философія опровергава ли *Десетъ-тъ Заповѣди*?

Споредъ правственнж-тъ наукж коя отъ Десетъ-тъ Заповѣди трѣбва да ся отхвърли? Ни една; тѣзи наука, напротивъ, утвърдява че тѣ всички-тъ сж добры, праведны и нужды. Тя утвърдява още че тѣ всички-тъ ся съгласувать съ законы-тъ на природж-тъ и съотвѣтствувать на най-высоки-тъ интересы на лица-та и на общества-та, и че тѣ всички-тъ трѣбва да ся пазять за да могатъ чловѣци-тъ, общества-та и народи-тъ да достигнжть до най-высокж-тъ степенъ на тѣлесно-то, умствено-то и нравствено-то благосъстояние. Правствена-та философія не само не опровергава Десетъ-тъ Заповѣди, но ги потвърдява за нравствени-тъ имъ достоинство.

(2) Правствена-та Философія опровергава ли *Иисусъ Христово-то тълкованіе на този законъ*?

По каквъ причинж тя бы могла да го отхвърли? Могла ли бы да го отхвърли като *повържностно*? Не може, защото то ся отнѣся не само на внжшны-тъ дѣйствія на чловѣци-тъ, но и на вжтрѣшны-тъ побужденія отъ които тѣ произлизать. То осжжда не само убійство-то, но и ненавистъ-тъ, която го побужда; то осжжда не само прѣлюбодѣніе-то, но даже и нечисты-тъ помышленія. Споредъ Христово-то тълкуваніе този законъ ся отнѣся на всички-тъ помышленія, желанія и намѣренія тѣ сжщо както и на дѣла-та на чловѣци-тъ, и строго осжжда въ тѣхъ

всичко, което е нечисто или неправедно.

Нравствена-та философія може ли да осжди туй тълкованіе като *пристрастно*? Не може, защото то ся отнѣся на всички-тъ народы еднакво, и на Евреи-тъ и на Язычници-тъ. То говори съ сжщый-тъ гласъ и на царіе-тъ и на подданици-тъ, на учены-тъ и на неврѣжы-тъ, и изисква отъ всички-тъ сжщж-тъ праведность, сжщж-тъ чистотж и сжщо-то благочестіе.

Нравствена-та философія може ли да опровергава туй тълкованіе като *несправедливо*? Не може, защото то изисква отъ всякого споредъ онова което има, а не споредъ онова което нѣма, Лук. 12; 48. 2 Кор. 8; 12.

Нравствена-та философія може ли да го опровергава за *несвършенно* или *недостаточно* или *вредително*? Споредъ туй тълкованіе този законъ изисква отъ всички-тъ свършеннж любовъ къмъ Бога и къмъ подобни-тъ имъ. Философія-та не само не отхвърля такъвъ законъ за несвършенъ или вредителенъ, но го приима за свършенъ и благотеленъ. Тя ся съгласува съ думы-тъ на философъ-тъ Баконъ: «Никогѣ въ никой вѣкъ на свѣтъ-тъ не е имало нѣкоя религія или нѣкой законъ, който да е прѣвзнесълъ толкова общо-то добро колкото Христіанската вѣра». Тя одобрява думы-тъ на прочутый-тъ Френскы писателъ *Монтескье* въ сжчиненіе-то му *Духъ-тъ на Законы-тъ*, че правственността-та на Евангелія-та е най-благородный-тъ даръ даденъ отъ Бога на чловѣка; и съ думы-тъ на най-великий-тъ Американскый държавенъ мжжъ, *Данила Вебстеръ*, че слово-то *Иисусово* на горж-тъ има такова прѣвзходство щото не може да бжде просто едно чловѣческо сжчиненіе.

(3) Правствена-та философія опровергава ли *правственността-та на Библия-та* както ся прѣдставлява въ *животж-тъ на Иисуса Христа*?

Ный нѣмамы сега вѣрже да изложимъ нравствено-то свършенство на Иисуса Христа, но ограничавамы ся само да спомянемъ свидѣтельства-та на нѣкои знамениты лица върху него: *Фрудж*, единъ историкъ, казва че Иисусъ Христосъ е былъ най-свършенно-то сжщество, което ся е появило на свѣтъ-тъ». *De Bette*, единъ Германскый философъ, го нарича «*безпорочный-тъ и безгрѣшный-тъ*». *Хегель*, другъ единъ Германскый философъ, казва за Иисуса Христа: «Той стои самъ и нееравняемъ въ исторіи-тъ на свѣтъ-тъ и въ него самага божественно-то и чловѣческо-то естество сж сжединены». *Наполеонъ Бонапартъ* гласи: «Между Иисуса Христа и всички-тъ други, които нѣкогѣ сж живѣли, не може да има никое сравненіе». *Страусъ*, единъ Германскый безвѣрникъ,

казва за Иисуса: «Той прѣдставя въ животж-тъ си най-высоко-то понятіе на религіи-тъ, което умъ-тъ не може да постигне». Даже *Ренанъ* го нарича «*несравняемый-тъ и обожяемый-тъ*».

Нравствени-тъ философи вмѣсто да отхвърлятъ характеръ-тъ на Иисуса като недостаточенъ, приимать го за свършенъ. Наистинж, несравняемо-то нравственно прѣвзходство на Иисуса Христа е едно силно доказателство че той е былъ Сынъ Божій и че Евангеліе-то му е божественно. Въ слѣдующий-тъ си брой ще разгледамы вѣзраженія-та противъ правственността-тъ на Библия-тъ.

КАКЪ СТАВА ЧЛОВѢКЪ ИСТИНЕНЪ ХРИСТІЯНИНЪ?

(Продълженіе.)

Въ послѣдний-тъ си три броя доказавъ отъ Слово-то Божіе, че никой чловѣкъ не става истиненъ Христіанинъ само по происхождение-то си отъ Христіанскы народъ или отъ Христіанскы прѣдѣды, или само чрѣзъ съображаніе-то си съ вжшны-тъ обряды на Христіанскж-тъ Церквж, или пакъ само чрѣзъ изучваніе-то на ученія-та ѣ. Тогава какъ става чловѣкъ истиненъ Христіанинъ? На този въпросъ ный отговарямы:

Първо, *всякой чловѣкъ, за да стане истиненъ Христіанинъ, трѣба самъ лично да приеме онова, което Богъ му прѣдлага въ Евангеліе-то Христово*.

Евангеліе-то ся занимава най-паче не съ народы или съ общества но съ частны лица. Ако и да говори често за народы, да изброява прѣстѣпленія-та имъ и да прогласява осжжденія-та имъ, то ся отправя най-паче до частны лица — до всяко лице отъ какъвто чинъ и отъ какъвто съсловіе и да бжде. То излага грѣшно-то и изгубено-то състояние на всякой чловѣкъ лично, още и средства-та чрѣзъ които Богъ прѣдлага да го избави. То говори твърдъ малко за какъ цѣли народи могатъ да ся спасять; то, обаче, повтаря въ всякж почти страницж какъ всякой чловѣкъ лично може да ся спасе. Наистинж главный-тъ начинъ, по който то прѣдлага да спасе цѣлы народы, е чрѣзъ спасеніе-то на чловѣци-тъ лично които ги съставлявать. Тѣзи е една отъ отличны-тъ чърты на Евангеліе-то. Достоабылжжително е още че средства-та, които Богъ прѣдлага за спасеніе-то на чловѣци-тъ, не може да ся употребятъ отъ цѣлы народы скупомъ; тѣ трѣба да ся употребятъ отъ всяко лице частно. Запр. единичный-тъ възможенъ начинъ, по който единъ народъ може да ся покае, е чрѣзъ лично-то покаеніе на онѣзи кои-

то го съставлявать; по сжщый-тъ начинъ единъ народъ не може да вѣрва въ Христа по-много, отколкото лица-та които го съставлявать, вѣрвать лично въ него.

Отъ горѣказанно-то е явно, че чловѣкъ не може да стане истиненъ Христіанинъ освѣнъ ако той самъ приеме и употреби средства-та опрѣдѣлены отъ Бога за спасеніе-то му. Прѣдѣди-тъ му може съ голѣмо усърдіе да ся приели и употребили тѣзи средства, но това не може да му помогне, ако той самъ прѣнебрежи да ги приеме и да ги употреби. Тѣхно-то покаеніе и тѣхна-та вѣра не можжтъ да го ползувать, ако той самъ отказва да ся покае и да вѣрва. Благочестіе-то на пророцы-тъ никакъ не е спомогнжло за спасеніе-то на потомство-то имъ т. е. на Книжници-тъ и на Фарисей-тъ.

Нито пакъ едно общо припознаваніе на Христіанство-то отъ единъ народъ ще спасе мжжје-тъ, жены-тъ и дѣцата които го съставлявать. Какъ може родители-тъ скупомъ да изпълнятъ длжжности-тъ, които Богъ е наложилъ на чада-та имъ; или какъ може духовенство-то да извърши онова, което Богъ изисква отъ міряни-тъ?

Ако единъ чловѣкъ е боленъ, той трѣбва самъ да пие лѣкове-тъ; народъ-тъ не може да ги пие за него. Ако единъ чловѣкъ е невѣжа, той трѣбва да ся труди самъ да ся изучи; нито учители-тъ му нито родители-тъ му можжтъ да ся учять за него. По сжщый-тъ начинъ ако единъ чловѣкъ желае да ся спасе, той трѣбва самъ да извърши онова, което Богъ му заповѣдва, защото нито прѣдѣди-тъ му, нито народъ-тъ му, нито проповѣдници-тъ можжтъ да го извършатъ за него. Всякой трѣбва да внимава на начинъ-тъ, по който Иисусъ Христосъ проповѣдва Евангеліе-то. Той дойде до Евреи-тъ, но той не проповѣдва на Еврейскый-тъ народъ като народъ, но на мжжје-тъ, на жены-тъ и на дѣцата, които го съставлявахъ. Той не утвърди че народъ-тъ трѣбва да прави това или онова, но че чловѣци-тъ лично трѣбва да го правять. Когато *Никодимъ*, единъ Еврейскы управитель, доде да ся поучи отъ него, той не му каза че народъ-тъ или народни-тъ управители трѣбва да ся родять изново, но че всякой чловѣкъ трѣбва да ся роди изново за да влѣзи въ царство-то Божіе. Когато *Самаритянка-та* го попыта за преніе-то между Евреи-тъ и Самаритяны-тъ за мѣсто-то дѣто чловѣци-тъ трѣбва да ся молятъ богу, той веднага остави народни-тъ пренія като отъ малкж важность, и обърнж вниманіе-то ѣ на това, че Богъ е доволенъ отъ всяко лице, което му ся покланя съ духъ и истинж.

Отъ горьказанно-то е явно че като честимъ благочестивы-тъ си прѣдѣды, ный трѣбва да внимаваме най-много не на онова което тѣ сѣ правили, но на онова което ный сами правимъ. Като обычаи народъ-тъ си и ся стараемъ за благоденствіе-то му, ный трѣбва да не забравямы че ный имамы личны дѣлжности да извършваме, и че ный не можемъ да станемъ истинни Христіани, ако ный сами-тъ не ги извършимъ. Като наблюдаваме пачинъ-тъ по който пастыри-тъ, учители-тъ, родители-тъ и сѣбѣди-тъ извършватъ свои-тъ дѣлжности, ный не трѣбва да забравямы че нито прѣвѣсходства-та нитъ нито недостаточи-тъ имъ ще рѣшатъ наше-то назначеніе. Нека помнимъ че Богъ говори на всякого отъ насъ лично, и за да станемъ истинны чада Божіи, всякой отъ насъ трѣбва за себе си да ся съобразява съ онова, което той ни прѣдлага.

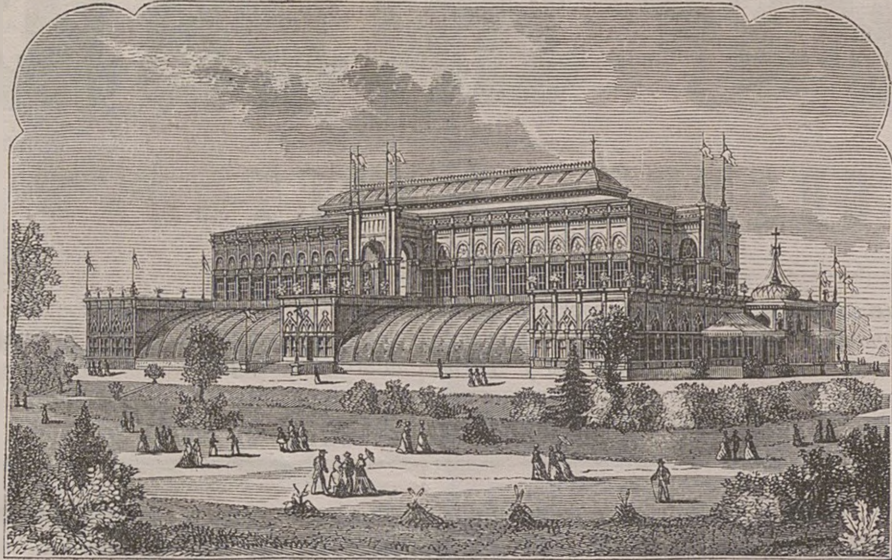
ПЪРВЫЙ СТИХЪ НА БЫТІЕ-ТО.

Когато испытывае внимательно Библию-тъ, ный можетъ да научитъ много учения само отъ единъ стихъ, които не щѣхмы да заблѣжымъ ако само набѣрзо быхмы прочели стихъ-тъ.

Д-ръ Мърфи, единъ отличенъ тълкователь, дава слѣдующы-тъ заблѣжванія за первый стихъ на Бытіе-то.

Перво-то прѣдложеніе на Бытіе-то учи че *има Богъ*, защото казва че той направилъ небо-то и земь-тъ. То учи че Богъ е *вѣченъ*, защото Той е прѣди всѣхы-тъ нѣща, и като нищо не може да стане отъ само-себе си, Той трѣбва да е сѣществувалъ отъ вѣчность-тъ. То учи че Богъ е *всесиленъ*, защото Той сздаде всѣхъ вселеннъ. То учи че Богъ е *свѣршенно свободенъ* и *независимъ*, защото Той почилъ и свѣршилъ сѣсѣмъ новъ свѣтъ. То учи че Богъ е *мѣдръ*, защото тѣзи *вселенна*, тойзи *хубавъ* и *редовенъ* сѣставъ, може да ся направи само отъ единъ мѣдръ умъ. Отъ него ся подразумѣва че Богъ е *благъ*, защото едно вѣчно, всесилно свободно и мѣдро сѣщество нѣма никаква причина и никакво побужденіе къ зло. Отъ него ся подразумѣва че Богъ исполня всѣхы-то пространство, че ся намѣрва на вѣско мѣсто, че е *вездѣшнъ*. Въ други думы, перво-то прѣдложеніе на Библию-тъ отрича *безбожіе-то*, защото утвърждава сѣществованіе-то на Бога. То отрича *многобожіе-то*, защото говори че има единъ Създателъ на вселеннъ-тъ. То отрича *матеріализмъ-тъ*, защото казва че направилъ матерію-тъ (вещество-то). То отрича *пантеизмъ-тъ* (всебожіе-то), защото отъ него ся разбира че Богъ сѣществувалъ *прѣди* всѣхы-тъ нѣща и *отдѣлно* отъ тѣхъ.

Всякой желае да бѣде красенъ. — Ный всѣхы желяемъ да бѣдемъ красни, да бѣдемъ прѣдмѣтъ на удивленіе или на умъ или на лице. Но най-драгоцѣнна-та и най-трайна-та красота е опѣзи, за който най-малко ся грижимъ — и тя е красота-та, която ся ражда отъ любовь-тъ и отъ чистѣ-тъ добротѣ на сѣрдце-то. Тя е истиннѣ красота сама по себе си, и тя е вышнѣ любима. Тя никога не ся види да остарѣва. Колкото по-дълго врѣме тя ся знае, толкова по-добрѣ тя ся обыча.

Зданіе-то посвѣтено на Растенія-та.

АМЕРИКАНСКО-ТО СТОЛѢТНО ИЗЛОЖЕНІЕ.

Зданіе-то прѣдставено въ горнѣ-тъ картинѣ е най-малко-то отъ петъ-тъ главны зданія на Изложение-то, но по направѣ-тъ си то е най-красно-то отъ всѣхы-тъ. То ся е направило съ иждивеніе-то на градъ-тъ Филаделфія, и нѣма да ся развали и слѣдъ като ся свѣршилъ изложение-то, но ще стои постоянно въ градинѣ-тъ въ който е положено. То е построено отъ желѣзо и стѣкло, и образъ-тъ му е споредъ архитектурѣ-тъ на Мавры-тъ въ 12-ый вѣкъ. То е около 97 лактіе дълго, 36 лак. широко и 24 л. высоко, и е станало за 60,000 лпры. Покривъ-тъ му е отъ стѣкло, и по страны-тъ му има галлеріи. На источни-тъ и на западни-тъ входы има сѣлбы отъ синъ мраморъ, а въ сѣрѣдоточіе-то му и въ кѣтве-тъ (жѣли-тъ) му има хубавы водоскоцы. Зданіе-то ся свѣршило въ единадесетъ мѣсецы слѣдъ полаганіе-то на основанія-та му. Това зданіе заедно съ градини-тъ около него захвататъ едно пространство отъ 160 увраи земѣ.

Въ зданіе-то има двѣ стѣклени кѣщи, по 44 лактіе дългы и 13 л. широки. Тѣ както и главный-тъ салонъ на зданіе-то ся топятъ съ топлѣ воды и ся държатъ на такавъ температурѣ каквато е въ островъ Мадерѣ. Тѣзи стѣклени кѣщи сѣ отдѣлены за отборъ растенія отъ всѣхы-тъ части на свѣтъ-тъ. Тамъ има разны финиковы дървета, които растѣтъ както въ природно-то си мѣсто. Само отъ Ямайкѣ сѣ ся проводили отъ разны вида хубавы финици, отъ които единъ ся казва да е 125 годишенъ. Тамъ има портокалевы и лимоновы дървета заедно съ плодъ-тъ си на тѣхъ, камфоровы дървета, орѣхы, бананы, кавѣ, чай, синило, хлѣбно дърво и много други разны видове дървета, всѣхы въ земѣ, и отъ които едни цвѣтятъ, други вързватъ плодъ, а на други плодъ-тъ е узрѣлъ. Една особна страна на зданіе-то е посвѣтено на лозарство-то. Въ това отдѣленіе на Изложение-то има и едно чудно прѣдставленіе на разны-тъ дървета отъ горы-тъ и дѣбравы-тъ на Калифорнію, и отъ други страны на Америкѣ, тѣй сѣще и отъ Европѣ и Азіи. Около 50,000 видове растенія сѣ прѣдставены въ градини-тъ извѣтрѣ и извѣтъ зданіе-то. При това изложени сѣ и разны планове за саденіе и гледаніе цвѣта въ градини.

ЕДНА ГОЛѢМА ЛОЗА.

По между чудны-тъ произведенія, които ся прѣдставятъ на столѣтно-то изложение въ Америкѣ, има и една много голѣма лоза, която е расла въ градъ-тъ Сантъ-Барбара, у Калифорнію. Има една доста заблѣжителна лоза при Фонтейнбло, у Францію, и друга една още по-заблѣжителна при Хамптонъ, у Англію. Опѣзи у Англію има на височинѣ три крака надъ земь-тъ, 27 прѣсти окръжностъ, и всякъ годишъ дава около по 600 омы гроздіе. Но горѣпомянѣ-та Калифорнійска лоза има 56 прѣсти окръжностъ близо до земь-тъ; а 3 крака надъ земь-тъ, діаметръ-тъ ѣ е 14 прѣсти. Тѣзи лоза ся простирала на асмѣ и захватала около 10,000 четвѣртицы крака мѣсто, и годишнѣ-тъ ѣ плодъ е былъ около 4,000 омы гроздіе. Мысли ся че тя е най-голѣма-та лоза на свѣтъ-тъ. Тя е около 55 годишна, но отъ прѣди нѣколко години е почнѣла да сѣхне, и притѣжатель-тъ ѣ е ископалъ нѣколко отъ кореніе-тъ ѣ, насѣкълъ е трупъ-тъ ѣ на нѣколко части и ги е проводилъ на столѣтно-то изложение у Филаделфію.

Образованность. — Официалны-тъ статистики показватъ че въ 1873 въ Пруссію е имало по-малко отъ 4 на стотѣхъ безкижници; и въ една область, Лавенбургъ, нѣмало ни единъ человекъ който да не знае да чете и да пише. Въ Германскѣ-тъ Имперію сѣрѣдне-то число безкижници е 4 1/2 на стотѣхъ отъ новы-тъ войници на сухопѣтнѣ-тъ войскѣ, и 2 на стотѣхъ отъ морскѣ-тъ войскѣ. Въ Швейцарію сѣрѣдне-то число безкижници е 2 на стотѣхъ, но въ кантонъ-тъ Аппензелъ нѣма ни единъ безкижникъ. Въ Францію сѣрѣдне-то число е 23 на стотѣхъ отъ сухопѣтнѣ-тъ войскѣ, и 14 на стотѣхъ отъ морскѣ-тъ войскѣ, а въ отдѣленіе-то при Біенъ безкижници-тъ сѣ дору 56 на стотѣхъ. Въ Белгію сѣрѣдне-то число е 25 на стотѣхъ; въ Англію е 29. Въ Австро-Унгарию има голѣма разлика въ разны-тъ области. Сѣрѣдне-то число безкижници за цѣлѣ-тъ Имперію е 54 на стотѣхъ; но въ Долино-Австрію то е само 38, въ Бохемію 32, въ Силезію 38, въ Унгарию 75, а въ Далмацию 99 на стотѣхъ. На 1868 сѣрѣдне-то число на безкижници-тъ въ Руссію бѣше 90 на стотѣхъ, а въ 1871 то бѣше 88 на стотѣхъ.

КЫТАЙСКИЙ ЯЗЫКЪ.

Д-ръ Вилямъ който отиде прѣдъ години отъ Америкѣ да пропѣ Евангеліе-то въ Кытай, сега е шилъ единъ рѣчникъ на Кытѣйскы-тъ языкъ, който ще е много полезенъ опѣзи които искатъ да учатъ Кытѣйскы-тъ или буквы-тъ, кои употреблены въ този рѣчникъ сѣ 1; Всѣхы-тъ думы въ Кытѣйскы-тъ сѣ jednosложны, по всякой слогу да ся произноса отъ по чѣтыри сѣмъ разны начинны споредъ разгласны буквы, които ся употреблены въ него. Всѣкой слогу е сѣставенъ единъ кореннѣ буква, която по значеніе-то на слога, и отъ единъ сѣмъ която показва какъвъ гласъ бѣ да ся даде на опѣзи слогу. Кытѣйскы-тъ бѣлѣзи сѣ 214, а гласны- 1,040.

Д-ръ Вилямъ е издалъ нѣ книги на Кытѣйскы-тъ языкъ, но сѣчника той ся е занимавалъ 11 го

ПРѣДПАЗВАНІЕ ОТЪ ПОЖАРА.

Пожари погѣкога ся случаватъ неизбѣжны причины; по-много-тъ тѣхъ, обаче, ставатъ просто отъ вниманіе. Слѣдующы-тъ внушенія прѣдпазваніе отъ пожары сѣ достъ за вниманіе.

Държъ кырѣтъ-тъ въ металны тѣп и на мѣста дѣто дѣца-та не гѣтъ да достигнѣтъ. Восѣхны кѣ сѣ особно опасны и трѣбва да ся зѣтъ отъ пѣхове и мѣшкы. Не сѣ пепелъ въ дървены ковчезы, нито пай на странѣ неугасенѣ жарѣвъ. Кога не турѣ дърѣ да сѣхнѣтъ собѣ-тъ. Пѣлни ламбѣ-тъ сѣ каже масло (газъ) само деѣтъ, и въ ш случаѣ не върши това близо до или свѣщъ. Не оставѣ свѣщъ или ба да горѣ слѣдъ като сѣ легѣ. Всѣкога изгасѣвай кырѣтъ-тъ прѣда го захвърлишъ. Никогѣ не хвѣи и не оставѣ цигары на помостѣ прѣди добрѣ да сѣ увѣренъ че тѣ всѣмъ сѣ изгаснѣли. Когѣто гасѣ свѣщъ не дѣѣ ѣкъ оставѣ додѣто не изгаснѣ фитиль-тъ. Запалена свѣчѣ никогѣ не бѣва да ся залѣпѣ или вѣ лѣна на дървены стѣны, нито да прикрѣпѣ на дървены нѣща въ пѣницы, ахѣры, фабрики или кѣщи. Кога не влизѣй ноцѣ въ пѣвѣнникѣ ахѣръ съ свѣщъ безъ фенѣръ. Не рѣѣ свѣщъ или ламбѣ близо до завѣ нито прочитай на лѣгло-то сѣ съ свѣтъ край него. Трѣбы-тъ на собы-тъ бѣва да сѣ най-малко единъ рупъ половина далѣчъ отъ какъвъ да е дѣвѣнъ часть на кѣщѣ-тъ. Подъ собы-тъ трѣбва да има желѣзно или цѣпѣ во тенеке. Дупкы въ комѣны или трѣбы-тъ на собы не бѣва да ся сѣ тѣкватъ съ парцѣлы. Никогѣ не затѣрѣѣ мѣжъ-тъ сѣ или дюкѣня сѣ прѣди да прѣгледѣшъ добрѣ да ли отъ тѣ въ мангала или другѣдѣ е сѣвѣтъ изгасѣнъ. Когѣто сѣ лѣгашъ вечерѣ кога прѣгледѣѣ да нѣма въ кѣщѣ какъва опасность да ся подпали нѣкъ огне-тъ и свѣщѣ-тъ трѣбва вѣнѣ телно да ся прѣгледѣватъ. Никогѣ не оставѣ парцѣлы намаслѣны на мѣдѣто има опасность да не бѣ да подпалѣтъ. Всѣкога държъ на едно рѣчно мѣсто единъ сѣкѣръ и ведѣръ съ водѣ, сѣ които да изгасѣвашъ огѣтъ въ само-то му начало.

Тъзи правила често ся прѣстъпятъ да ся случи нѣщо зло, но може вѣрно да ся каже че повече-то по-мѣни ставатъ отъ небреженіе-то на си внушенія.

СТРОЕНИЕ-ТО НА ЕДИНЪ ВОЙСКЪ.

Една войска състои отъ пѣшцы, конници и топочи. Пѣшцы-тъ сѣставлятъ главнѣ-тъ часть на войскѣ-тъ, понеже тѣ могатъ да отидатъ въ мѣста, дѣто нито конници нито топове не могатъ да отидатъ, отъ тѣхъ ся очаква по-голямъ-та работа въ голѣмы мѣста. Тѣ обаче не могатъ да ся движатъ бържѣ като конници-тъ, и пѣшцы-тъ имъ не могатъ да стигатъ толкова надалечъ колкото гюлета-та. За тѣхъ тѣ зависятъ отъ службѣ-тъ на конници-тъ.

Конница-та често ся нарича око-то на войскѣ-тъ. Тя ся употребява за наблюдение и пазаніе издалечъ. Тя е единъ часъ далечъ отъ пѣхотнѣ-тъ войскѣ, за да бы като открие неприятель-тъ, да ѝ извѣсти на врѣме. Общо конница-та почнува бой-тъ отъ безпокой неприятель-тъ за да го обави додѣто пѣхотна-та войска си еме сгодины мѣста. Тя често свършва бой-тъ като прѣслѣдва бѣжанцы-тъ и сваща пѣшници, топове и военны припасы въ врѣме когато неприятель-тъ ся разбѣе. Въ планинисты и гористы мѣста, каквито сѣ мѣста-та по Сърб-скѣ-тъ границѣ, отъ конницѣ-тъ нѣма голѣма полза въ голѣмы боеве, защото тя не може да ся движи свободно, и да ся отдалечава отъ пѣхотна-та. Когато една войска ся нападне ненадѣйно отъ неприятель-тъ, вѣобще причина-та е че конница-та ѝ не е добра или не е управлявана добръ.

Топове-тъ по-мѣчно ся мѣстятъ въ планинисты странѣ отъ конницѣ-тъ, но гюлета-та имъ могатъ да достигатъ неприятель-тъ, когато нито конница-та нито пѣхотна-та войска сѣ въ сѣстояние да го достигнатъ. Войска-та е придружена отъ нѣколко батеріи, отъ които всяка състои по 6 топа. Уста-та на тѣзи топове е около 3 1/2 дуйна. Полза-та отъ топове-тъ е да извѣсти неприятель-тъ отъ непристъпны мѣста или отъ пуси, да развали редѣ-тъ на неприятель-тъ и да подпали военны-тъ му припасы. Топове-тъ, които Турско-то правителство има, може да хвърлятъ 3 или 4 пѣти на минутѣ-тъ, или ако точенъ нишанъ ся измѣрва, дваждѣ на минутѣ-тъ. Една батерія топове, когато ся управлява добръ, може да хвърля 12 гюлета на минутѣ-тъ въ неприятелскій-тъ станъ даже ако той е 1/2 часъ или 3/4 отъ часъ-тъ надалечъ. Всяко гюле ся луква дѣто падне, и всяка една отъ части-тъ му има сила да убива човѣцы. Голѣма рѣшителность ся изисква да ся стои срѣщу такава погубителна сила. Отъ топове-тъ има полза когато има заедно съ тѣхъ пѣхотна войска или конница за да ги пазятъ отъ ненадѣйно нападеніе на неприятелскы-тъ войс-ки, или да отблъсне нападатели-тъ, които могатъ да пушкатъ издалечъ върху топочи-тъ. Когато топове-тъ ся хванатъ въ бой-тъ отъ неприятель-тъ, причина-та е че тѣ сѣ были оставени безъ достаточна войскѣ за да ги пазятъ.

При сѣставленіе-то на единъ войскѣ вѣобще прибавятъ по двѣ батеріи топове и по 1,000—2,000 конници на

всякои 10,000 пѣшцы. Това распорѣ-ждане ся мѣни спорѣдъ естество-то на земѣ-тъ и спорѣдъ характеръ-тъ на неприятель-тъ. Освѣнъ това всякои 10,000 души сѣ придружени отъ единъ бюлюкъ инджинери и всякои 30,000 души отъ единъ табуръ инджинери. Дѣлности-тъ на инджинери-тъ сѣ да построяватъ мостове, да поправятъ пѣтища и да въздигатъ укрѣпленія.

Една войска въ походъ трѣбва да носи съ себе си всичкѣ-тъ си хранѣ и всичкы-тъ си военны припасы. Отъ това едно голѣмо число кола или мулета вынасятъ ѣмъ придружаватъ и правятъ движенія-та ѝ бавны. Воюющы-тъ силы постоянно ся трудятъ да хванатъ или да погубятъ алай-тъ сѣ хранѣ-тъ и военны-тъ припасы една на другѣ. За това той ся пазятъ постоянно отъ 1/100 до 1/10 отъ войници-тъ въ войскѣ-тъ.

Тѣзи сѣ главны-тъ раздѣленія на единъ войскѣ, но ако тя не ся управлява отъ добръ генералитѣ или командантитѣ, всичко е напраздно. Последній-тъ трѣбва да знае не само колко войници, колко храна, колко военны припасы и колко мулета има, но още и войници-тъ, хранѣ-тъ и военны-тъ припасы на неприятель-тъ си. Тогава той ще знае какъ да сѣедини всичкы-тъ си силы противъ най-слабѣ-тъ странѣ на неприятель-тъ си. И това е искусство-то на войнѣ-тъ.

БОСНА.

Босна въ старо врѣме е принадлежала отчасти на долиѣ Паноніѣ и отчасти на Илліріѣ. Въ 7-ый вѣкъ тя ся нашествувала отъ Славяны-тъ. Въ 12-ый и 13-ый вѣкъ тя е была подъ владычество-то на Угаріѣ. Въ 1339 тя минѣ въ рѣцѣ-тъ на Сърбскій-тъ князь Стефанъ Душана, слѣдъ смъртъ-тъ на когото тя образува едно независимо правителство до 1370, когато единъ отъ главатарі-тъ ѝ, на име Банъ Твартко, ся прогласи за нейнъ царь. Въ 1528 Турція ѣмъ покори съвършено и ѣмъ приѣдини на държавѣ-тъ си. Отъ тогава насамъ благородный-тъ классъ е правилъ често смущенія и особенно въ 1850 и 1851. Въ 1857-1858 едно възстаніе станѣ при Тузлѣ отъ селяны-тъ противъ бирницы-тъ и боеве-тъ. Слѣдъ едно сбиваніе съ войскы-тъ, възстаніици-тъ побѣдиха въ Австрійскѣ-тъ земѣ, но въ слѣдствие на едно всеопрощеніе, тѣ пакъ ся завърнаха. Въ 1861 друго възстаніе ся случи въ Боснѣ, което не ся помири додѣто война-та между Чернагорѣ и Турціѣ не ся свърши. Една конференція станѣ отъ консулы-тъ на Европейскы-тъ Силы, но безъ никаквы добры слѣдствія. Въ 1863 прѣзъ Маія една Австрійско-Турска смѣсена комисія ся назначи да опрѣдѣли границы-тъ между Боснѣ и Далмаціѣ.

Босна ся ограничава на сѣверо-западъ и на сѣверъ отъ Австрійскѣ Кроаціѣ и отъ Военнѣ-тъ Границѣ, на истокъ отъ Сърбіѣ, на югъ отъ Призрѣнскѣ-тъ областъ и отъ Чернагорѣ, и на западъ отъ Далмаціѣ и отъ Адриатическо-то море. Тя обема собствениѣ Боснѣ, Херцеговинѣ и Турскѣ Кроаціѣ, и ся управлява отъ единъ валия, на когото сѣдалище-то е Сараево. Пространство-то ѝ е отъ 22,500 до 24,450 четвър. мили. Народонаселеніе-то ѝ е около 1,100,000 души

отъ Славянско племе. Отъ тѣхъ по-голямъ-та часть сѣ Христіани, именно 431,000 Православни и 192,000 Католици. Тамъ има около 5,000 Евреи и 8,000 Цигани. Мохамеданци-тъ сѣ около 418,000 на брой, почти всичкы-тъ отъ Славянско происхождение. Тѣ сѣ прѣгърнали Исламскѣ-тъ религіѣ за да упазятъ недвижмый-тъ си имотъ, и за това тѣ сѣ по-богаты отъ Христіани-тъ, особенно въ градове-тъ. Тѣ доставятъ 30,000 души на Турскѣ-тъ войскѣ. Прѣобладающы-тъ языкѣ въ Боснѣ е едно Сърбско нарѣчіе.

По-забѣлжителни-тъ градове въ Боснѣ сѣ Сараево, Баялука, Травникъ, Мостаръ и Новый-Пазаръ. Отъ военнѣ точкѣ зрѣнія по-важны-тъ крѣпости сѣ Сеница, Вишеградъ, близо до границѣ-тъ на Сърбіѣ, Никшичъ, близо до Ченагорѣ, Белина и Требине.

Повърхность-та на Боснѣ е гориста. Главны-тъ ѝ рѣкы сѣ Савва на сѣверѣ-тъ ѝ границѣ, и клонове-тъ ѝ Уина, Вербасъ, Босна, Дрина и Нарента. Главны-тъ ѝ произведенія сѣ жито и царевница (мисиръ). Откъмъ добытъкъ тамъ вѣдятъ овцѣ, козы, свиніе, говеда и коніе. Последни-тъ сѣ дребни, но много пѣргави. Херцеговина произвожда тютюнъ, оризъ, дървено масло, вино и смоквы. Босна изобилова съ минералы, но още не сѣ разработени добръ.

Бошнаци-тъ, особенно Христіани-тъ, сѣ гостопримчиви и храбри, но гнѣвливи и отмѣстители. Откъмъ образование-то тѣ сѣ много назадъ.

ПОЛИТИЧЕСКЫ ПОВИНЫ.

ИСПАНІЯ.

Сеноръ Кастеларъ, единъ отъ най-отличны-тъ и най-влиятелны-тъ лица отъ свободолубивѣ-тъ партіѣ въ Испаніѣ, напо-слѣдокъ е произнесълъ въ конгресъ-тъ едно слово върху религіознѣ-тъ свободѣ. Слѣдующе-то е единъ краткъ изводъ отъ него:

«Човѣкъ е създаденъ съ сърдце и съ свѣсть. Тѣзи свѣсть выи не можете да ѣмъ свѣршите чрѣзъ никой насилственъ законъ. Опытали сѣ ся да го направятъ, но никога не сѣ сполучвали, и никога не ще сполучатъ. И защо? Защото това е противъ волѣ-тъ на Създатель-тъ на вселениѣ-тъ. Държава-та вынасятъ ся е трудна да свѣржи свѣсть-тъ на човѣцы-тъ. Фараонъ, който прѣдставляваше държавѣ-тъ, ся е трудилъ да накара силомъ Моисея и Еврей-тъ да пріематъ негово-то богослуженіе; Пилатъ, държавный-тъ прѣдставитель, като ся трудяне да направи сѣщо-то, потопи рѣцѣ-тъ си въ кръвъ-тъ на безпорочнаго. Неронъ, Хенри VIII, Карлъ IX, — всичкы-тъ тѣзи сѣ направили подобна грѣшка, и колко сѣ омразны тѣхны-тъ имена на потомцы-тъ имъ! Не, братіѣ Прѣдставители, выи не можете да го направите. Държава-та и свѣсть-та сѣ двѣ голѣмы силы, но тѣ сѣ отдѣлни нѣща, и всяка има своето си дѣло въ вселениѣ-тъ; държава-та може да тури въ дѣйствиѣ силомъ онова което е нравствено и законно право; но свѣсть-та има по-высока, и деликатна дѣлность да извършва.

Азъ виждамъ около себе си почитаемы държавны мѣжѣ, които желаютъ да свѣржатъ свѣсть-та на подданицы-тъ си чрѣзъ сила-тъ на държавѣ-тъ. Какъ, братіѣ Прѣдставители, ако държава-та ви казва каква е истина-та и каква е лъжлива-та религіѣ, быхте ли ѣмъ повѣрвали? Ако ѣмъ повѣрвате, и ако гласоподавате за едно религіозно насилственно единство, тогава выи гласоподавате щото сила-та на човѣческый-тъ законъ да бѣде върховна и да тиранствува надъ божественны-тъ и нравственны-тъ силы на човѣческѣ-тъ души. Свѣсть-та е непринуждаема и ненарушаема; выи можете да ѣмъ убѣдите, но никога не можете да ѣмъ принуждавате съ сила. Не, прѣдставители, выи знаете че не можете. Гони-

тель-тъ сполучва възкашино, но не въ сѣщность; възкашиѣ покорность и възкашино стѣласіе той може да получи, но такава побѣда може ли да ся нарече едно вѣстѣр-жествуваніе?»

«Господа, азъ не обвинявамъ никого че желасе да докара пакъ проклѣтый-тъ вѣкъ на мѣжы-тъ и ужасы-тъ на Инквизиціѣ-тъ, въ който улицы-тъ и олтари-тъ ся облѣха съ невинныѣ кръвъ; не, но, Господа, азъ вы обвинявамъ за дѣло ся трудите да накарате човѣцы-тъ да бѣдятъ лицемери и лъжцы отъ страхъ да да не бы чада-та имъ да ся считатъ за незаконны, да не бы гражданскы-тъ имъ права да ся отнематъ отъ тѣхъ и да не бы, когато умрѣтъ, кости-тъ имъ да изгниѣтъ на нѣкое мръсно мѣсто. Выи казвате че «държава-та прѣдприема да подкрѣпи Римо-Католическо-то вѣроисповѣданіе и служители-тъ му». Добръ, азъ му отдавамъ приличнѣ-тъ почеть; азъ припо-знавамъ красотѣ-тъ му, сила-тъ му и дре-вность-тъ му. И выи казвате че «тѣзи е истина-та религіѣ». Господа, толкова гру-би ли сте за да кажете «това е истина», защото то ся налага отъ човѣческы законъ и съ сила-тъ на оръжіе-то. Не, выи на-вѣрно ще кажете че «това е истина, защото само то ся прѣпорѣчва на сърдце-та ви и на свѣсть-та ви за истина; и ако е така, защо искате човѣческы законъ да выи накара да слѣдвате онова, което свѣсть-та ви казва че е истина? Бонте ли ся отъ стѣ-перникъ? Господа, выи правите честь на Протестанство-то, ако го мыслите за толкова истинно щото да може въ едно справедливо съперничество да надмине Римо-Католичество-то. Ако Римо-Католическа-та вѣра е истина, тя ще прѣдолѣе съ сила-тъ на истина-тъ; ако ли Протестанска-та вѣра е истина, тя ще прѣдолѣе, и выи не можете да ѣмъ потѣпчете. Ако свобода-та на свѣсть-та е отъ Бога, выи не можете, — ако ли е отъ човѣка, выи ѣмате нуж-да да ѣмъ потѣпквате».

АНГЛІЯ.

Ный прѣдставямы на читатели-тъ си слѣдующы-тъ изводъ отъ *Икономистъ*, единъ главенъ тѣрговскы вѣстникъ въ Англіѣ, за да имъ покажемъ на каквы осмѣденія Англіѣ-тъ министри сѣ подчинени:

«Ный Англичани-тъ желасмъ да бѣде извѣстно на цѣлѣ Европѣ че ный не ще слѣ-двамы вече политикѣ-тъ на 1854; и че въ никой случай Англіѣ не ще прѣдприеме да подкрѣпи Турско-то владычество противъ Христіанскы-тъ му подвластны области или противъ оѣззи които быхъ имъ отишли на помощь».

Икономистъ послѣ слѣдва да говори за опасность-тъ, на който Англіѣ-тъ народъ е изложенъ по причинѣ на неумиѣ-тъ политикѣ на Г. Дизраели, и обявлява че Англіѣ-тъ народъ нѣма повѣренность въ него. Той казва че ще бѣде твърдѣ лесно за министри-тъ, додѣто народѣ-тъ не знае що става, да го турятъ въ такава положеніе, щото да бѣде принуденъ да ся бѣе за да упазитъ честь-тъ си, ако и да е противъ волѣ-тъ му. Той утвърдява че министерство-то за да бы народѣ-тъ да ся увѣри въ благоразуміе-то му, трѣба да обвини на другы-тъ Европейскы Силы и на Турціѣ, че ный ѣмъмы намѣреніе да повторимъ въ 1876 политикѣ-тъ, която не сполучи въ 1856, и той настоява щото водители-тъ на противнѣ-тъ партіѣ въ Парламентѣ-тъ да искатъ пѣлно разглеждане на Источный-тъ Въпросъ прѣди тѣзи политика да ся рѣши отъ Министри-тъ.

Дейли Нюесъ продължава да обнародва подробности за послѣдни-тъ скръбны сѣ-бытіѣ въ Българіѣ. Ето що пише той върху тѣхъ:

«Сѣбытіѣ-та кѣмъ които ный призовахмы вниманіе-то на читатели-тъ си може да спомогнатъ да отворятъ очи-тъ на нѣкои, така щото тѣ да могатъ да видятъ какво е сѣщинско-то сѣстояніе на работы-тъ въ Истокъ и какво е възстаніе-то. Сърбіѣ отчасти е придобила независимость-тъ си. Парижкый-тъ договоръ ѝ е далъ едно независимо и народно управление. Не е вѣ-роятнѣ че Турціѣ, какъто и да бѣде ис-ходъ-тъ на войнѣ-тъ, ще истрѣгне отъ неѣмъ всичкы-тъ политическы прѣимущества, които тя е спечелила посредствомъ Вели-кы-тъ Силы. За по-добръ или за по-злѣ

Европа трѣба да приеме че трѣба да има нѣколко независими или полунезависими държавы покрай сѣвернѣ-тѣ граници на Турціи. Румѣния и Сърбиѣ трѣба да продължават да съществуватъ съ силы поне не по-долни отъ силы-тѣ, които иматъ сега. И додѣто тѣ съществуватъ каквы трѣба да бѣждѣтъ политически-тѣ стремления на Бошняци-тѣ и на Херцеговинци-тѣ? Каквы наистинѣ трѣба да бѣждѣтъ стремления-та, явни или тайни, на всичко-то Християнско население въ Европейскѣ Турціи? Англіи-тѣ дипломати повидимому вѣрватъ че Турски-тѣ войски, ако не ся побѣдятъ отъ чуждестранно вмѣшательство, може да умирятъ вѣзстаніе-то. И наше-то правителство ся е погрыжило да ся даде врѣме на Турско-то правителство за да го умори ако може; и може бы наша длѣжностъ е да не бързама да отречемъ че Султанъ-тѣ може да упати миръ-тѣ въ държавѣ-тѣ си. Дипломация-та не може обаче да ся основа на онова, което не съществува, и надежда-та е суетна че чувствования-та които възбудятъ Бошняци-тѣ и Херцеговинци-тѣ ще исчезнатъ, или че тѣ не ще ся распространятъ между всячки тѣ Християнски народности. Защо Англія да ся противи на това? Невъзможно е щото Англія да желае да ся мисли отъ други-тѣ за единъ Силъ, който да иска множество-то да ся угнѣтѣва отъ меньшинство-то, което, какъвто напредѣтокъ и да е направилъ въ военно отношение, не е напредѣло толкова бърже въ искусства-та на миръ-тѣ.

Берлинскій-тѣ дописникъ на *Дейли Нюесъ* пише слѣдующе-то:

Достопабѣлѣтелно е че Германски-тѣ вѣстници, които постоянно хвалятъ Русскій-тѣ Царъ и Русскій-тѣ съюзъ, сѣ принудени безъ да щѣтъ, да споменѣтъ много подробности за Русскѣ-тѣ дѣятельность въ Сърбскій-тѣ станѣ. Да ли Великій-тѣ Дукъ Владиміръ е дѣйствително съ Сърби-тѣ не е отъ голѣмъ важность, защото той е между тѣхъ духомъ съ народъ-тѣ си, отъ който мнозина присѣтствуватъ и тѣломъ. Обѣщаніе-то на Генералъ Фадеева, че при отваряніе-то на войнѣ-тѣ 30,000 Русси ще дождѣтъ на помощъ на Сърби-тѣ, може да бѣде высококорѣнливо; но пакъ отчасти то е истинно. Русси-тѣ сѣ твърдѣ хитри и стремителни, и тѣ знайтъ какъ да ся възползуютъ отъ единъ войнѣ между Сърбиѣ и Турциѣ. Руссиѣ може да ся възползува отъ едно вмѣшательство, безъ да земе върху си отговорность-тѣ.

ТУРЦИЯ.

Споредъ *А. Хералда* минѣла-та сѣбота единъ извънреденъ свѣтъ станѣлъ на В. Портѣ, въ който присѣтствували 76 высоко чиновици, между които имало 7 Христіани. Въ него В. Везиръ говорилъ за вѣвеждане-то на единъ новъ системъ управление въ Турціи, която да бѣде съобразна съ Парижскій-тѣ договоръ. Той обявилъ че ако това не стане, Турція ще изгуби съчувствіѣ-та на Европѣ, нѣщо, които сѣ необходимы за неѣ. Той казалъ че държавата прѣшнува сега прѣвъ единъ голѣмъ кризисъ, и че тя ся бори за животъ или за смърть. Той прибавилъ че не е само борба-та на правителство-то съ Сърбиѣ и Чернагорѣ, но че то ся намира въ болѣзненно състояние, за дѣто като е направилъ заемъ отъ 200,000,000 ан. л., отъ които твърдѣ малка полза е имало на държавѣ-тѣ, сега не може да плати нито капиталъ-тѣ нито лихвъ-тѣ. За това В. Везиръ настоявалъ за вѣвеждане-то на единъ добръ системъ управление. Той ся подкрѣпилъ въ това отъ Мидхатъ паша, и слѣдъ едно дълго разискваніе рѣшило ся да ся усвои за напредъ единъ видъ конституціално правленіе, на което планъ-тѣ былъ начертанъ отъ министри-тѣ. Сѣщій-тѣ свѣтъ ще ся събере пакъ слѣдъ нѣколко дѣна да разглежда подробно този планъ, и да го подложи на одобреніе-то на Султанъ-тѣ.

Послѣ свѣтъ-тѣ е разглеждалъ нѣкои работи върху затваряніе-то на пристанище-то Клекъ отъ Австрійско-то правителство, и върху финансово-то, военно-то и общо-то положеніе на държавѣ-тѣ.

Сѣщій-тѣ вѣстникъ казва че рапорти-тѣ отъ области-тѣ, до които правителство-то ся е отнесло за воина помощь за войнѣ-тѣ, сѣ до нѣждѣ задоволили. Ако, обаче, прѣвъ

минѣлы-тѣ мирны години, Порта-та да бѣше управлявала държавѣ-тѣ така, щото населеніе-то да ся обогатеше, нѣма съмнѣніе че помощъ-та щѣше да бѣде много по-значительна. Нека ся надѣваме че когато настояща-та криза ся прѣмине уроци-тѣ на минѣло-то не ще ся забравятъ, и че Порта-та ще дѣйствува, щото «благоденствіе-то на народъ-тѣ» да не бѣде само едно голо израженіе въ царски-тѣ хатове, но единичка-та истинска цѣль на правителство-то, на който усмѣщеваніе-то е по-сила защита и отъ войски и отъ броняны корабы.

Този листъ казва още че Порта-та за да спре жалостны-тѣ свирѣпости, които ставатъ отъ башни-бозуцы-тѣ и отъ Черкезы-тѣ въ Българіи, опрѣдѣлила Кили паша за извънреденъ царскы комисаритъ, като го упълномощила да постѣпва съ тѣхъ по единъ не забавенъ начинъ. Той заминалъ въ понеделникъ за въ Българіи.

За сѣщо-то нѣщо Англіи-тѣ правителство е телеграфисало на посланика си въ Циградъ да испрати едно способно лице на мѣсто-то, дѣто тѣзи свирѣпости и жестокости сѣ станѣли, за да ся увѣри въ истинность-тѣ имъ. За това едно лице ся казва да е заминало вече за въ Българіи.

Споредъ единъ телеграмъ отъ 5-й того отъ Лондонъ, Г. Дизраели казалъ въ камарѣ-тѣ на Народны-тѣ Прѣдставители че телеграмъ-тѣ които пріеълъ отъ посланикъ-тѣ въ Циградъ казвали че обявены-тѣ свирѣпости причинены отъ башни-бозуцы-тѣ и Черкезы-тѣ въ Българіи сѣ много прѣувеличены, и че тѣ сѣ гы направили за да ся отворятъ на Българы-тѣ туй, което тѣзи послѣдны-тѣ имъ направили най-напредъ. (Ный ще чакамы да видимъ напълно депешѣ-тѣ на Сърѣ Хенри Еліота. Ред.)

ВОЙНА-ТА НА СЪРБИѢ И ЧЕРНАГОРѢ ПРОТИВЪ ТУРЦИѢ.

На 30 минѣлаго Босненскій-тѣ валия праща слѣдующій-тѣ телеграмъ да В. Везиръ: Хусенинъ паша нападналъ Сърби-тѣ при Сучаницѣ не далечъ отъ Новый-Пазаръ. Той ги разбилъ съвършенно и хванѣлъ отъ тѣхъ 600 иглени пушки и 300 кассы припасы.

На 30 минѣлаго сѣщій-тѣ валия явява на В. Везиръ че двѣ силны битки станѣли между Невесинъ и Гачко, въ които Селимъ паша разбилъ съвършенно Черногорцы-тѣ.

На 1-ый того Османъ паша праща на В. Везиръ слѣдующій-тѣ телеграмъ:

Една Сърбска чета трѣгнѣ отъ Зайчаръ съ намѣреніе да прѣсѣче оттегляніе-то ни и топове-тѣ почнаха да гърмятъ. Слѣдъ едно сѣваніе отъ 3 часа, 8,000 Сърби трѣгнѣха съ сѣщо-то намѣреніе. Наши-тѣ войски гы нападнаха и не ся забавиха да гы распрѣсятъ. Тѣзи битка трая 8 1/2 часа. Сърби-тѣ имаха 300 убиты и толкова ранены. Ный имъ зехмы много пушки и ямурлуцы.

На 2-ый того Дервинъ паша праща на В. Везиръ слѣдующій-тѣ телеграмъ:

Вчера станѣ и друга битка при Сучаницѣ, която ся свѣрши съ разбиваніе-то на неприятель-тѣ. Освѣнъ дѣто едно голѣмо число Сърби паднаха мъртвы на бойно-то поле, 300 души отъ тѣхъ ся удавиха въ рѣкѣ-тѣ. Ный имама 1 раненъ отъ редовиѣ-тѣ войска, 10 убиты и 20 ранены отъ волницы-тѣ.

На 2-ый того Нишскій-тѣ управитель праща на В. Везиръ слѣдующій-тѣ телеграмъ:

Споредъ единъ телеграмъ отъ управителя-тѣ на Куршуну число-то на убиты-тѣ Сърби въ вчерашнѣ-тѣ биткѣ при Кисурѣ паднахува 600 съ едно съразмѣрно число ранены. Това е сѣщо-то Сърбско отдѣленіе, което ся разби при Акче отъ нашѣ-тѣ войска, и оттамъ ся оттегли въ проходъ-тѣ на Кисурѣ.

На 1-й того Нишскій-тѣ управитель праща на Портѣ-тѣ слѣдующій-тѣ телеграмъ:

Наши-тѣ передовни войски нападнаха Сърби-тѣ днесъ отвѣдъ Шаркюй, и слѣдъ единъ биткѣ отъ 3 часа, тѣ гы принудиха да напустѣтъ мѣста-та си съ голѣмъ загубѣ. Войски-тѣ ни гы прѣслѣдваха до 1 часъ. Единъ Сърбскы чиновникъ бѣде убитъ.

На 3-й того Босненскій-тѣ валия праща на В. Везиръ слѣдующій-тѣ телеграмъ:

Турски-тѣ войски нападнаха Сърбскѣ-тѣ крѣпости при Малий-Зворникъ. Битка-та трая 9 часа. Кораби-тѣ, съ които Сърби-тѣ ся готвяха да прѣминѣтъ въ нашѣ-тѣ земѣ, бѣдохъ съсѣпани. Ный имама 10 убиты и 23 ранены, а Сърби-тѣ — 400 убиты и ранены.

РАЗНЫ НОВИНЫ.

Споредъ единъ телеграмъ отъ Букурешъ отъ 28 Юній въ едно засѣданіе въ камарѣ-тѣ на Народны-тѣ Прѣдставители Прѣдсѣдатель-тѣ на министерство-то прочелъ единъ депешѣ отъ Портѣ-тѣ, въ който тя ся съгласява да направи неутраленъ Дунавъ-тѣ съ условіе, че Румѣния ще запрѣти образуваніе-то на въоружены чѣты въ земѣ-тѣ си, и доставяніе-то на оружія на Сърби-тѣ. Сърби-тѣ ся съгласили да не нападатъ укрѣпленый-тѣ островъ Адакале, който ся снабѣва съ хранѣ отъ Румѣнии.

Мѣстни-тѣ вѣстници обнародваха тѣзи динъ прокламаціи-тѣ (въззванія-та) на Сърбскій-тѣ Князь Милана, на Черногорскій-тѣ Князь Никола и на Генералъ Чернаева. Ный не можемъ да гы обнародваме напълно по причинѣ че листъ-тѣ ни е малкъ, но само ще кажемъ нѣколко думы върху тѣхъ, които засемамы отъ *А. Хералда*.

Князь Миланъ описва настояще-то движеніе на народа си като чисто народно; и той желае щото никаква причина за незадоволствіе да не ся даде на Австро-Унгарско-то правителство. Той споменува за съюзъ-тѣ на рицарскій-тѣ Черногорскы главатарѣ, за храбры-тѣ Херцеговинскы юнацы за мѣченици-тѣ Бошняци. Той утвърдява че храбры-тѣ имъ братія Българи чакатъ за тѣхъ, и той ся надѣе че славни-тѣ Еллини, потомци-тѣ на Темистокла и Боцари, не ще останѣтъ за дълго врѣме далечъ отъ бойно-то поле.

Князь Никола ся отправя особено до Херцеговинци-тѣ. Той призовава Мусулманскы-тѣ Херцеговинци да зематъ оружіе-то противъ Турцы-тѣ, като имъ припомня че тѣ сѣ Славяни.

Генералъ Чернаевъ ся отправя до Балканскы-тѣ сынове. Той казва че ако Турци-тѣ излѣзѣтъ побѣдоносни въ тѣзи борѣ, Рускы-тѣ войски ще навлѣзѣтъ въ Турціи и ще изгонятъ Османли-тѣ за вынѣжы. Той обявява още че опѣзи отъ Христіаны-тѣ които не възстанѣтъ сега, ще бѣждѣтъ осѣдени отъ Святѣ-тѣ Църкѣ на земѣ-тѣ и отъ Всемогущаго на Небе-то.

Дописници-тѣ на *А. Хералда* и *Ла-Тюрки* казватъ че 15 Българскы села въ Видинско-то окръжіе были изгорены отъ волницы-тѣ, които ограбили всичкий-тѣ имъ имотъ и добытци-тѣ имъ. Тѣ казватъ че Черкези-тѣ продавали въ Видинъ коніе-тѣ имъ по единъ лиръ и овце-тѣ имъ по едно б. меджидіе, още че всякой въ този градъ ималъ на трапезѣ-тѣ си гѣска.

Турски-тѣ толовни корабы, които бѣха приготвени на Дунавъ-тѣ, за да отидѣтъ да бомбардиратъ Сърбскы-тѣ градове покрай тѣзи рѣкѣ, не заминуватъ сега по-далечъ отъ Видинъ. Румѣнско-то правителство ся е протестирало противъ употребленіе-то имъ въ Румѣнскы-тѣ и въ Сърбскы-тѣ воды. Това ся е одобрило и отъ двѣ Великы Силы, за които *А. Хералда* мысли да сѣ Австрія и Руссіѣ.

Далматинци-тѣ сѣ наклонни да помагатъ на Сърби-тѣ, и Австрійско-то правителство, като видѣло че може да избухне и между тѣхъ нѣкое възстаніе, явило чрѣвъ посланикъ-тѣ си на В. Портѣ, че то затваря пристанища-та си Клекъ и Суторинѣ за Турски-тѣ войски.

Напоследѣдокъ въ Едрене сѣ ся осѣдили 12 Българчета на смърть и едно на 15 годишенъ затворъ, като участници въ възстаніе-то. Тѣ щѣли да ся испратѣтъ въ Мустафа-Паша, въ Яболоъ и въ Сливенъ да ся обѣсятъ. Трима отъ бѣхъ были вече обѣсени въ Едрене. Споредъ свѣдѣніѣ-та ни, тамъ продължавали да затварятъ Българскы-тѣ първенцы.

Единъ пактѣкъ, който былъ въ самъ трѣнъ на 28 минѣлаго съ нѣколко бацзуды отъ Филибе до Т.-Пазарджикъ, самъ че послѣдны-тѣ грѣмѣли съ нѣтъ си до 40 пати върху Българы-тѣ то работали по шивѣ-та покрай пактѣ-

Споредъ *Ла-Тюрки* волницы-тѣ пактѣ голѣмы пакости въ Хаской и Куруч Пактѣни отъ Пловдивъ казватъ че по нѣща ставали често въ самы-тѣ този

Трима дописници на Европейскы вѣцы, които трѣгнѣли отъ Българѣ за сто то на войнѣ-тѣ безъ дозволеніе Сърбско-то правителство, были нападна пактѣ си отъ Сърбскы войницы. Единъ отъ тѣхъ, който былъ дописникъ на *Фрай Прессъ*, былъ убитъ а други-тѣ ма сѣ ся ранили.

По едно царско ираде санджаци-тѣ и Софіѣ ще ся съединятъ за да съст единъ вилѣтъ. Махзаръ паша, настоятъ мюесарифитъ въ Софіѣ ся опрѣд за валия на този вилѣтъ, и съврѣменъ въздигналъ на везирскы чинѣ.

Правителства-та Англіи, Френсѣ и Италіи сѣ обявили, че тѣ ще п съврѣшенно невмѣшательство въ Источны работи.

Три Египетскы вапори съ 4,000 вой пристигнѣха минѣлы-тѣ петѣкъ тука сѣ облечени въ бѣлы дрѣхы и сѣ отѣтъ на Египетскѣ-тѣ войска.

Египетскій-тѣ Подкралъ пратилъ на ско-то правителство 20,000 пушки 500 фишецы за всякъ отъ тѣхъ.

Споредъ *А. Хералда* Порта-та мѣла издаде книжны пары (кайма) по чинъ на извънредны-тѣ и разности за нѣ-тѣ. Той казва че то трѣба да сѣ съдѣйствіе-то на царскѣ-тѣ Отоманъ банкѣ.

Споредъ Берлинскій-тѣ дописникъ на *Таймесъ* Руссіѣ направила единъ търговъ и политически договоръ съ Каширѣ-тѣ Ханъ, владѣтель-тѣ на Источный-тѣ Ткестанѣ.

Турско-то правителство запрѣти употребленіе-то на думѣ-тѣ *джихадъ*, значи «бѣя ся противъ неприятель-тѣ на рѣ-тѣ». То е позволило на Христіанѣ тѣ волницы да иматъ на своя прѣпорѣ крѣстъ-тѣ между полумѣсецъ и звѣзда.

Чѣты волницы ежедневно отиватъ на раскѣръ-капѣ да ся записватъ, и отиватъ на Бейкосъ, дѣто слѣдъ като упражнятъ нѣколко дѣна, ще гы испратъ за кмѣ Сърбиѣ.

Споредъ дописници-тѣ на *А. Хералда* на *Фарѣ дю Босфорѣ* минѣлы-тѣ вторѣ една силна битка е станѣла при Назъ (2 часа далечъ отъ Видинъ). Тя е прѣ 5 часа, и ся е свѣршила съ разбиваніе на Сърби-тѣ, отъ които имало много убиты и ранены. Османъ паша хванѣлъ отъ тѣхъ 5 топа и нѣколко коніе. Слѣдъ биткѣ Сърби-тѣ ся оттеглили отвѣдъ рѣкѣ Тимокъ, но Турска-та войска гы прѣслѣдала и бой-тѣ ся почналъ изново, бѣда ся знайтъ още слѣдствіѣ-та му.

Споредъ *А. Хералда* Турски-тѣ войска имали побѣды надъ Сърби-тѣ при Ак-Паланѣ и при Бабини-Главы около Нишѣ. Гы принудили да напустѣтъ тѣзи мѣста. Споредъ него Черногорска-та войска, ко прѣвзела малкѣ-тѣ твърдини на Клекъ, а клала всицкы-тѣ войницы, които ѣмъ пазѣ тѣ были 180 на брой.

При Подгорницѣ станѣла на 4 того сѣ битка между Турскѣ-тѣ войска и Черногорцы-тѣ. Първа-та имаза 1 убитъ и ранены, а послѣдны-тѣ — 100 убиты и толкова ранены.

Издава ся отъ Американско-то Евангелско Общество.

Редакторъ Т. А. Байнгтонъ.

Въ печатницѣ-тѣ на Д. АРАМИАНЪ Агопѣанъ-ханъ № 12.